

RSK 677-2005

**VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN**

Utvärdering

Enheten för asyl- och flyktingfrågor

**Hälsa- och sjukvårdsavdelningen
Analysenheten**

Lars Palo

Januari 2007

1. Förutsättningar

Den 1 januari 1997 överfördes ansvaret för asylsökandes hälso- och sjukvård från staten till landstingen. Staten och Landstingsförbundet tecknade då också en överenskommelse om landstingens åtagande och statens ersättning för hälso- och sjukvård för asylsökande, flyktingar med mera.

I slutet av år 2003 gav hälso- och sjukvårdsdirektören en arbetsgrupp i uppdrag att se över arbetet i regionen avseende hälso- och sjukvård för asylsökande. I januari 2004 beslutade dåvarande Hälso- och sjukvårdsstyrelsen (RSK 677-2005) att en enhet för flyktingfrågor i hälso- och sjukvården skulle bildas. Verksamheten skulle bedrivas som ett projekt under en treårsperiod och där projekttiden löper ut den 31 augusti 2007. Enhetens organisatoriska placering under projekttiden är vid hälso- och sjukvårdsavdelningens kanslienhet.

Uppdraget för enheten för asyl och flyktingfrågor har varit att övergripande arbeta med åtgärder så att regionen i större omfattning fullgör de insatser som avtalet med staten anger samt att noggrant följa och analysera det verksamhetsmässiga och ekonomiska utfallet. Enheten har att arbeta med framtagande av enhetliga regler i regionen för hälso- och sjukvårdsinsatsernas omfattning, skapa tillförlitliga rutiner vad gäller rapportering av hälso- och sjukvårds insatser och att dessa sker inom stipulerade tider, genomföra uppföljning av faktureringar och utbetalningar samt genomföra informationsåtgärder. Enheten ska även vidta och lämna förslag på åtgärder som möjliggör en ekonomisk balans inom området och skapa rutiner som möjliggör uppföljning av hälsoundersökningar. Arbeta ska inriktas på att utarbeta regionala riktlinjer (måldokument), tillskapa samverkansrutiner med Migrations- och Integrationsverket och andra statliga myndigheter, medverka till att skapa samverkansrutiner med kommuner samt tillse att informationen om asyl- och flyktingfrågor fortlöpande når alla berörda i regionen.

Enheten bemannas med tre befattningshavare som har erfarenhet från verksamhetsområdet och/eller god kunskap om hälso- och sjukvården och dess organisation. Befattningshavarna har kompetens inom områdena medicin, ekonomi, flyktingadministration och ledarskap.

Avsikten med den nya organisationen är att arbetet på central nivå ska få effekt ute på verksamheterna. Utvärdering ska ske av projektet och enhetens arbete.

2. Metod

Syftet med utvärderingen är att erhålla underlag för att värdera effekterna på det medicinska åtagandet och omhändertagandet, regionens samverkan med berörda nationella myndigheter och kommuner samt bedöma det ekonomiska utfallet. Metoden för uppdraget är att genomföra intervjuer med personer som är berörda av enhetens verksamhet. Intervjuerna har utgått från syftet med projektet och behandlar de grundläggande frågorna. Intervjuer har genomförts med personalen vid enheten för asyl- och flyktingfrågor, Migrationsverket, företrädare för sjukhus och primärvård samt befattningshavare inom regionkansliet.

3. Resultat och slutsatser

Den allmänna bilden som tonar fram vid intervjuerna är att enheten för asyl- och flyktingfrågor i stort har fullgjort det grundläggande uppdraget att förbättra det medicinska omhändertagandet, utveckla samverkan och skapa balans i ekonomin. Bedömningen är att enheten har varit till nytta för regionens olika verksamheter och även i relation till Migrationsverket.

Enheten har ansvarat för kommunikationen med Migrationsverket, bedrivit en aktiv bevakning så att hälsoundersökningar genomförs, byggt upp ett omfattande nätverk både vad gäller vårdpersonal och ekonomer, genomfört informationsaktiviteter mot verksamheterna (framförallt under det första projektåret), skapat ordning och reda vad gäller regler inom området, skapat ordning så det finns uppgifter på kostnader för verksamheten med asyl- och flyktingfrågor samt utvecklat hemsida med lätt tillgänglig information för berörda verksamheter. Under projektet har inte något nytt regelverk tillskapats utan man har nyttjat befintligt regelverk, skaffat kunskap om detta samt informerat verksamheterna.

Enheten har spridit kunskap om gällande regelverk och fått ordning på de ekonomiska rutinerna, vilket innebär att rutiner har förenklats och kvalitetssäkrats. Det finns ett gemensamt regelverk som organisationen lever efter och det finns interna kontroller av vad verksamheten fakturerar och vad som gäller vad avser statsbidragens storlek. Det finns idag en balans mellan ersättning från staten samt regionens kostnader, vilket innebär att det går att presentera en samlad berättelse om Västra Götalandsregionen verksamhet inom området asyl- och flyktingfrågor.

Från verksamheterna finns en förhoppning om fler och regelbundna informationsträffar och därmed tätare och mer offensiv kontakt från enhetens sida. Det finns även en förväntan att enheten ska fortsätta vara spindeln i nätet och länken mellan vården och Migrationsverket och därmed fördela och följa upp genomförda hälsoundersökningar och förtydliga krav och förväntningar från staten med anledning av gällande överenskommelse.

Enheten för asyl- och flyktingfrågor har arbetat med åtgärder inom följande områden:

Medicinskt omhändertagande

Regionen fullgör i större utsträckning avtalet med staten genom ökningen av antalet genomförda hälsoundersökningar. Det medicinska omhändertagandet har förbättrats genom information samt tydligare regler och riktlinjer av vad som ska ingå i undersökningen.

Enheten har varit en resurs och stöd till sjukvårdens verksamheter och där enheten har genomfört informationsaktiviteter och utbildningar till personal om gällande lagstiftning och regler. Härigenom har kunskapen ökat i regionen om verksamheten med asyl- och flyktingfrågor. Regionens agerande i asyl- och flyktingfrågor har samordnats och förenklats i projektet genom bättre tillämpning av regelverk och avtal.

Kontaktpersoner är utsedda och finns i de flesta berörda verksamheter, vilket ger möjlighet att snabbt och enkelt före ut information.

Samverkan

Samverkan med andra aktörer har förbättrats genom bland annat bättre rutiner med Migrationsverket. Samarbetet i asyl- och flyktingfrågor har till viss del utvecklats med regionens sjukhus, primärvård, tandvård samt andra organisationer och myndigheter.

Ekonomi

Det ekonomiska resultatet har förbättrats genom att enheten har utvecklat redovisningsrutiner för sjukvårdsenheternas fakturering. Därmed finns möjlighet att stämna av fakturerat belopp mot schablonersättning och även ansöka om ersättning från staten för varaktig vård.

Ansökningar sker idag i större utsträckning av ersättning för varaktig vård och för flyktingar med långvarig sjukdom eller handikapp.

Information och utbildning

Besök har skett vid samtliga primärvårdsområden och samtliga sjukhus för att informera om regionens åtagande, hälsoundersökningar, ekonomiska rutiner etc. Både vårdpersonal och ekonomer har samlats för att erhålla information och skapa nätverk.

Sammanfattande bedömning

Genom att enheten för asyl- och flyktingfrågor etablerades har regionen markerat att asyl- och flyktingfrågorna är viktiga och prioriterade samt att uppdraget gentemot staten ska verkställas.

Regionens hantering av asyl- och flyktingfrågor har förenklats under projektet. Kunskap om området har ökat i regionens olika verksamheter. Regionens tillämpning av regelverket och avtalet har samordnats bättre genom projektet. Regionen fullgör därmed i större utsträckning sitt medicinska åliggande mot staten att erbjuda hälsoundersökningar och att detta sker inom de tidsramar som anges i överenskommelsen. Sammantaget innebär detta att enheten för asyl- och flyktingfrågor har varit till tydlig nytta för regionen.

Rutiner har skapats för rapportering av hälso- och sjukvårdsinsatser. Genom att hälsoundersökningar och hälsosamtal genomförs så kan man förhindra att hälso- och sjukvård inte söks på felaktigt sätt av de asylsökande. Däremot återstår att skapa rutiner som möjliggör uppföljning av hälsoundersökningar. Genom en sådan hantering och uppföljning finns förutsättningar för att kunna konstatera förekomsten av smittsamma och kroniska sjukdomar, psykisk ohälsa, effekter av traumatiska händelser samt få en god bild av hälsosituationen i stort.

Regionens ekonomiska resultat har förbättrats under projektet genom bland annat förbättrade rutiner för fakturering och uppföljningar av utbetalningar.

Genom informationsåtgärder, rutinbeskrivningar m m har regionens agerande i asyl- och flyktingfrågor samordnats bättre genom projektet. Samverkan med Migrationsverket har förbättrats och samverkan med kommunerna har påbörjats, men här kan ytterligare utveckling ske.

Migrationsverket och företrädare för regionens verksamhet framhåller fördelen och styrkan med att det i regionen finns befattningshavare som kan området och som därmed kan vara behjälpliga med att föra ut information inom hälso- och sjukvårdsorganisationen och göra tolkningar av gällande avtal och regler.

Det finns en förväntan och ett behov av att det även fortsättningsvis finns kompetens central placerad i regionen med uppgift att vara en resurs som fortlöpande har kontakter med verksamheterna med information om nya och ändrade regler, tolkning av regelverk, fakturering, redovisning, informera om nya flyktinggrupper, skapa nätverk och ansvara för kontakten mellan vården och Migrationsverket samt eventuellt samordna utbildningsinsatser. En förväntan finns även att verksamheterna ska få besked om vilka sjukdomar asylsökande och flyktingar har och därmed vilka medicinska frågor som vårdpersonal bör känna till och kunna.

Det finns ett behov av befattningshavare med kompetens inom området som kan ge råd och stöd till vårdpersonal men även kunna ställa krav på verksamheterna så att regionen lever upp till sitt uppdrag gentemot staten.

Projektet har visat på ett bra arbetssätt där några befattningshavare får möjlighet att fördjupa sig i ett område och därmed skapa ordning och reda till fördel för regionen.

Utvecklingsområden

Det finns några områden som bör utvecklas vidare och det gäller exempelvis:

- Riktlinjer (måldokument) för området asyl- och flyktingfrågor.
- Offensiva informationsinsatser mot samtliga berörda verksamheter.
- Samverkan med kommunerna.
- Gemensamma rutiner i Västra Götalandsregionen vad gäller rapportering samt möjlighet att kvalitetssäkra utförandet av hälso- och sjukvårdsinsatser.
- Rutiner som möjliggör uppföljning av hälsoundersökningar så att inte hälso- och sjukvård söks på felaktigt sätt.
- Årlig återkoppling i form av verksamhetsberättelse.

4. Förslag

Projektet i dess nuvarande form bör avslutas enligt beslutad planering.

Projektet har av naturliga skäl haft en uppbyggnadsfas där man bland annat skapat ekonomiska rutiner, rutiner för hälsoundersökningar samt genomfört informationsinsatser.

Nästa fas bör förslagsvis vara att utveckla riktlinjer för området, arbeta offensivt med informationsinsatser, kvalitetssäkra hälso- och sjukvårdsinsatserna, fortsätta bevaka området internt och externt gentemot myndigheter, upprätthåller kontakt med myndigheter och kommuner samt ha tillsyn över de ekonomiska aspekterna.

Kompetensen inom området bör samlas inom regionkansliets hälso- och sjukvårdsavdelning. Kompetens bör fortsättningsvis finnas inom områden som medicin, ekonomi och information/kommunikation. Löpande rutiner bör begränsas och fasas ut så att befattningshavarna ges möjlighet att koncentrera sig på uppgifter som är av mer policykaraktär. Bemanningen bör övervägas så att man täcker in framtida behov av kompetens.